

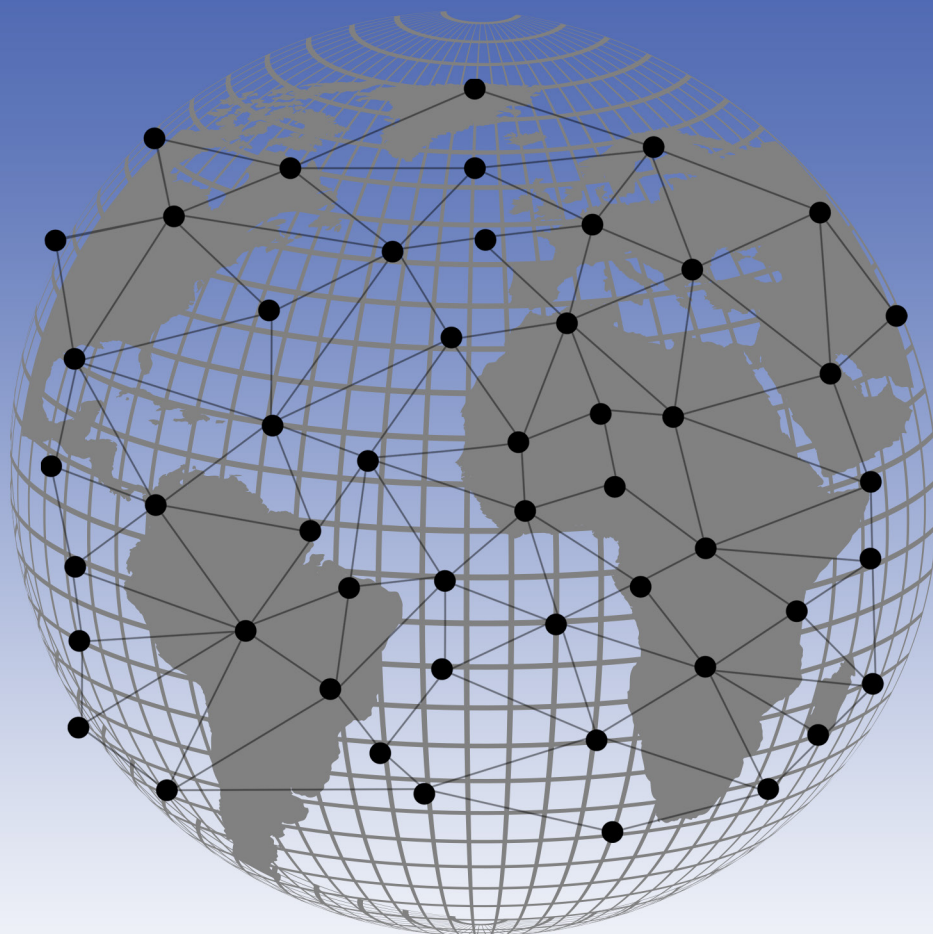

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

پایش تحولات تجارت جهانی (گزارش شماره نود و نه)

در این شماره می‌خوانید:

- تایید چارچوب تجارت بین‌المللی کربن در COP29 باکو توسط سازمان ملل
- امارات از استراتژی سرمایه‌گذاری ۲۰۳۱ رونمایی کرد؛ هدف‌گذاری برای ۲.۲ تریلیون درهم سرمایه خارجی
- امضای توافقنامه نخستین کابل زیردریایی میان عربستان سعودی و مصر
- تحول در حکمرانی شرکت‌های دولتی در عمان

دی ۱۴۰۳

شناسنامه گزارش

عنوان:

پایش تحولات تجارت جهانی
(گزارش شماره نود و نه)

مدیریت دیپلماسی اقتصادی و آینده پژوهی

تاریخ انتشار: دی ۱۴۰۳

واژه‌های کلیدی: COP29، چندجانبه‌گرایی، هوش مصنوعی، اوراق قرضه دلاری، بندر فاو، کابل زیردریایی، حکمرانی شرکت‌های دولتی

نشانی: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	تحولات جهانی
۱۱	تحولات منطقه‌ای
۲۲	پژوهش‌های تازه

تحولات جهانی

اولویت‌های سیاست تجاری ترامپ

گزارش‌های رسانه‌ای حکایت از آن دارد که مشاوران تجاری ترامپ در حال تدوین یک راهبرد تجاری تهاجمی برای ۱۰۰ روز نخست ریاست‌جمهوری هستند. این راهبرد بر افزایش قابل توجه تعرفه‌ها و اصلاحات جامع در تجارت متمرکز دارد. اجزای کلیدی راهبرد تجاری را به صورت ذیل می‌توان دسته‌بندی کرد

۱. تعرفه‌های عمومی: ترامپ پیشنهاد وضع ۱۰ درصد تعرفه بر تمام واردات را ارائه کرده است. هدف این اقدام تقویت تولید داخلی و کاهش وابستگی به کالاهای وارداتی است. این رویکرد تلاش می‌کند شرکت‌ها را به تولید در داخل ایالات متحده تشویق کند. ترامپ مدعی است این اقدام ایجاد اشتغال و تحریک اقتصادی را به دنبال دارد.

تعرفه‌های هدفمند بر چین: عنصر اصلی این راهبرد، اعمال تعرفه ۶۰ درصدی بر واردات چینی است. این اقدام به منظور رسیدگی به عدم تعادل تجاری و مقابله با آنچه دولت آمریکا به عنوان سیاست‌های ناعادلانه تجاری چین می‌بیند، در نظر گرفته شده است. این تعرفه بالا به منظور فشار به چین برای دستیابی به توافقات تجاری مطلوب‌تر و حفاظت از صنایع آمریکایی در برابر رقابت کالاهای برخوردار از حمایت یارانه‌ای چین طراحی شده است

ترامپ در دور اول تلاش کرد تا با آنچه که وی «مجموعه‌ای از سوء استفاده‌های اقتصادی» چین می‌نامد، مقابله کند: سرقت مالکیت فکری، دستکاری ارزی، یارانه‌های صادراتی و سایر یارانه‌ها و جاسوسی اقتصادی. او می‌گوید که اقدامات تهاجمی برای حفاظت از کارگران آمریکایی و کاهش کسری تجاری بزرگ ایالات متحده ضروری است.

ترامپ معتقد است که سیاست‌های «وابستگی به چین در تمامی حوزه‌های حیاتی» مانند الکترونیک، فولاد و داروسازی را به‌طور کامل از بین خواهد برد. در دوره قبل، او یک جنگ تجاری با چین راه انداخت و تعرفه‌هایی را اعمال کرد که اکنون به‌طور متوسط ۱۸ درصد بر صدها میلیارد دلار کالاهای چینی می‌باشد. او اعلام کرده است که این تعرفه‌ها را سه برابر خواهد کرد.

وی اظهار داشته که وضعیت «ملت بهین دوست» چین را لغو خواهد کرد، وضعیتی که ایالات متحده به چین در سال ۲۰۰۱ هنگام پیوستن به سازمان تجارت جهانی (WTO) اعطا کرد. او می‌گوید که برنامه‌ای چهار ساله برای حذف تدریجی واردات «کالاهای ضروری» از چین را به اجرا خواهد گذاشت. وی تاکید کرده

که این تعرفه‌ها و محدودیت‌های وارداتی حتی بر «داروهای ضروری» مانند پنی‌سیلین که به گفته وی باید در ایالات متحده تولید شوند، نیز اعمال خواهند شد.

دولت اول ترامپ سیاست صنعتی تحت هدایت دولت پکن را که به دنبال رهبری جهان در فناوری‌های پیشرفته است، محکوم کرد. او در دوران تصدی خود، کنترل‌های صادراتی بر نیمه‌هادی‌ها و تجهیزات ساخت چین را وضع کرد تا از دستیابی چین به این فناوری‌ها جلوگیری کند.

ترامپ از اصلاحات ۲۰۱۸ که به ناظران ایالات متحده قدرت بیشتری برای بررسی خریدهای خارجی از سوی چین و دیگر کشورها می‌دهد، حمایت کرد و چندین تلاش برای فروش شرکت‌های فناوری ایالات متحده به شرکت‌های چینی را متوقف کرد. او محدودیت‌ها بر غول مخابراتی چینی (هوآوی) را افزایش داد؛ زیرا نگران بود که چنین شرکت‌هایی توسط ارتش چین حمایت شوند، اما اخیراً با ممنوعیت احتمالی تیک‌تاک مخالفت کرده است.

۲. بازنگری در توافقات تجاری: دولت برنامه دارد توافقات تجاری موجود مانند توافق ایالات متحده-مکزیک-کانادا (USMCA)^۱ را بازنگری کند. ترامپ تمایل خود را برای استفاده از بند مذاکره مجدد شش‌ساله در USMCA به منظور به دست آوردن شرایطی که به نفع ایالات متحده باشد (به ویژه در رابطه با تولید خودرو و استانداردهای کارگری) ابراز کرده است.

۳. تقویت زنجیره‌های تامین داخلی: راهبرد جدید تجاری ترامپ شامل ابتکاراتی برای کاهش وابستگی به زنجیره‌های تامین خارجی، به ویژه برای صنایع حیاتی مانند فناوری و داروسازی است. این اقدامات شامل تشویق شرکت‌ها برای انتقال تولید به ایالات متحده و سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های داخلی برای حمایت از این صنایع می‌شود.

انتظار می‌رود دولت با اقدامات اجرایی سریع و در صورت لزوم، همکاری با کنگره این سیاست‌ها را پیاده‌سازی کند. تمرکز اصلی بر تاثیرات اقتصادی فوری و تحقق وعده‌های انتخاباتی در زمینه احیای صنعت آمریکا و کاهش کسری‌های تجاری است. منتقدان هشدار می‌دهند که افزایش شدید تعرفه‌ها ممکن است منجر به افزایش قیمت مصرف‌کننده و جنگ‌های تجاری بالقوه شده و ثبات اقتصاد جهانی را تحت تاثیر قرار دهد اما حامیان معتقدند که این اقدامات برای حفاظت از مشاغل و صنایع آمریکایی در برابر رقابت ناعادلانه خارجی ضروری هستند.

تایید چارچوب تجارت بین‌المللی کربن در COP۲۹ باکو توسط سازمان ملل

در بیست و نهمین کنفرانس طرف‌های معاهده تغییرات اقلیمی (COP29) که در باکو برگزار شد، یک

1- United States-Mexico-Canada Agreement

گام بزرگ در سیاست‌گذاری جهانی آب‌وهوا برداشته شد؛ زیرا یک نهاد نظارتی چارچوبی برای تجارت بین‌المللی کربن تحت ماده ۶ توافقنامه پاریس را تصویب کرد. این چارچوب تازه تاسیس، دستورالعمل‌هایی برای بازار جهانی کربن تعیین می‌کند که به کشورها اجازه می‌دهد برای دستیابی به اهداف کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای خود، اعتبارات کربنی را مبادله کنند. این اقدام با هدف ترویج کاهش هزینه‌های انتشار، به‌ویژه در بخش‌هایی که کاهش کربن دشوار است و همچنین حمایت از کشورهای در حال توسعه در تلاش‌های کاهش تغییرات اقلیمی آن‌ها صورت گرفته است. این چارچوب دو سازوکار اصلی تحت ماده ۶ را در بر می‌گیرد

۱. ماده ۶.۲ - رویکردهای همکاری: این سازوکار به کشورها اجازه می‌دهد وارد توافقات دوجانبه یا چندجانبه برای مبادله کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای شوند که به عنوان «نتایج کاهش انتقال یافته بین‌المللی (ITMOs)» شناخته می‌شود. این مبادلات تابع قوانین سخت‌گیرانه‌ای هستند تا شفافیت و جلوگیری از دو بار شمارش انتشارها تضمین شود.

۲. ماده ۶.۴ - سازوکار بازار متمرکز سازمان ملل: به عنوان سازوکار توسعه پایدار شناخته می‌شود و یک بازار متمرکز تحت نظارت سازمان ملل برای اعتبارات کربنی را ایجاد می‌کند. این سازوکار با هدف تولید اعتبارات قابل معامله از پروژه‌های کاهش انتشار که به توسعه پایدار کمک می‌کنند و با رعایت استانداردهای بالای یکپارچگی زیست‌محیطی و روش‌های حسابداری دقیق طراحی شده است.

تصویب این چارچوب واکنش‌های مثبت و منفی را به دنبال داشته است. طرفداران آن را گامی محوری در اجرایی کردن سازوکارهای بازار توافقنامه پاریس می‌دانند که می‌تواند سرمایه‌گذاری‌های گسترده‌ای را به پروژه‌های کاهش انتشار کربن در سراسر جهان، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه جذب کند. انتظار می‌رود این چارچوب با ایجاد مشوق‌های اقتصادی؛ نوآوری و پذیرش فناوری‌های کم‌کربن را تحریک کند. اما منتقدان نگران هستند که اعتبارات کربنی به عنوان یک راه فرار برای آلوده‌کنندگان بزرگ عمل کند و به آن‌ها اجازه دهد به جای کاهش انتشار، اعتبارات را خریداری کنند. آن‌ها بر ریسک «سبزشویی»^۱ تأکید دارند و خواستار نظارت دقیق هستند تا اطمینان حاصل شود که اعتبارات مبادله شده، کاهش واقعی، اضافی و قابل تایید انتشارها را نشان می‌دهند. این چارچوب به عنوان ابزاری حیاتی برای توازن میان یکپارچگی زیست‌محیطی و انعطاف‌پذیری اقتصادی در نظر گرفته می‌شود، اما موفقیت بلندمدت آن به اجرای موثر و ایجاد سازوکارهای نظارت و تایید دقیق بستگی خواهد داشت تا اعتماد به بازار جهانی کربن حفظ شود. موافقین این چارچوب مدعی‌اند با اجرای آن توسط کشورها، نتایج و اثرات آن به دقت از

1- Internationally Transferred Mitigation Outcomes

2- Greenwashing

سوی سیاست‌گذاران، محیط‌زیست‌گرایان و رهبران صنعتی که هم مزایای بالقوه و هم چالش‌های تجارت بین‌المللی کربن را درک می‌کنند، دنبال خواهد شد

بازگشت ترامپ، نگرانی‌های تجاری اتحادیه اروپا را شعله‌ور می‌کند

انتخاب مجدد دونالد ترامپ (رئیس‌جمهور پیشین ایالات متحده) موجی از نگرانی را در اتحادیه اروپا ایجاد کرده که یادآور جنگ‌های تجاری پیشین وی است و نگرانی‌ها را در مورد موج جدیدی از تعرفه‌ها که صنایع کلیدی این بلوک را هدف قرار می‌دهد، برانگیخته است. اتحادیه اروپا که همچنان با چالش‌های اقتصادی و تنش‌های ژئوپلیتیکی دست و پنجه نرم می‌کند، اکنون با احتمال رویارویی مجدد با واشنگتن تحت رهبری ترامپ مواجه است

ترامپ در دوره نخست خود تعرفه‌هایی به میزان ۲۵ درصد بر فولاد و ۱۰ درصد بر آلومینیوم وارداتی از اتحادیه اروپا اعمال کرد و این اقدام را به دلایل امنیت ملی توجیه کرد. اکنون رهبران اروپایی نگران تکرار یا تشدید چنین اقداماتی هستند. رئیس‌جمهور منتخب وعده داده است که تعرفه‌ای ۱۰ تا ۲۰ درصدی بر واردات و تعرفه‌ای ۶۰ درصدی بر کالاهای وارداتی از چین اعمال کند. اتحادیه اروپا که از چنین اقدامات حمایتی نگران شده است، برای مقابله با تعرفه‌ها و تلاش‌های دیپلماتیک برای مذاکره با ترامپ آماده می‌شود. با این حال، رئیس کمیسیون اروپا (اورزولا فون در لاین) با ارسال پیامی مصالحه‌آمیز، بر همکاری‌های جدید فرآتلاتتیکی و تاکید بر منافع اقتصادی مشترک تاکید کرد

تمرکز خاص ترامپ بر بخش خودروسازی آلمان، که نقش مهمی در اقتصاد این قاره دارد، نگران‌کننده است. داده‌های اخیر کسری تجاری، نگرانی‌ها را تشدید کرده و صادرات خودروهای آلمانی هدف اصلی تعرفه‌های احتمالی قرار گرفته است. فدراسیون صنعت آلمان (BDI) هشدار داد که روابط فرآتلاتتیکی در برابر «تغییرات دوره‌ای» قرار دارد و تاکید کرد که تعرفه‌ها نه تنها به اتحادیه اروپا بلکه به اقتصاد ایالات متحده نیز آسیب خواهند رساند. تحلیل‌گران پیش‌بینی می‌کنند که تولید ناخالص داخلی آلمان ممکن است در بدترین سناریوهای تجاری تا ۳,۲ درصد کاهش یابد.

سیاست‌های تجاری ترامپ می‌تواند پیامدهای گسترده‌ای داشته باشد. طبق داده‌های کمیسیون اروپا، اتحادیه اروپا در سال ۲۰۲۳ بیش از ۵۰۰ میلیارد یورو کالا به ایالات متحده صادر کرده است که ماشین‌آلات، خودروها و مواد شیمیایی عمده‌ترین صادرات فرآتلاتتیکی را تشکیل می‌دهند. تعرفه‌ها به شدت این بخش‌ها را تحت تاثیر قرار می‌دهند و می‌توانند به کاهش رشد تولید ناخالص داخلی در سراسر منطقه یورو منجر شوند. تحلیل‌گران بانک ABN Amro برآورد می‌کنند که تعرفه‌ها می‌توانند رشد اروپا را ۱,۵ درصد کاهش دهند و این منطقه را تا ۲۶۰ میلیارد یورو متضرر کنند.

در پاسخ به اقدامات احتمالی ترامپ، اتحادیه اروپا تاکید می‌کند که این بار بهتر آماده است و از تقویت ابزارهای دفاع تجاری خود پس از رویارویی‌های پیشین استفاده می‌کند. برند لانگه (رئیس کمیته تجارت بین‌المللی پارلمان اروپا) وعده داد که در صورت اعمال تعرفه‌های ناعادلانه بر محصولات اتحادیه اروپا، به سرعت واکنش نشان خواهند داد. نزدیک شدن تاریخ انقضای مهلت آتش‌بس در تعرفه‌های فولاد و آلومینیوم در مارس ۲۰۲۵، تنها چند ماه پس از آغاز دوره ترامپ، به ضرورت یافتن راه‌حل می‌افزاید.

فراتر از تجارت، بازگشت ترامپ به‌عنوان تهدیدی برای سیستم تجارت جهانی مبتنی بر قوانین دیده می‌شود. اقتصاددانان هشدار می‌دهند که اختلالات بیشتر می‌تواند نهادهای چندجانبه‌ای مانند سازمان تجارت جهانی را تضعیف کند. موسسه اقتصاد جهانی کیل^۱ پیش‌بینی زیان‌های اقتصادی قابل توجهی کرده و موسسه اقتصاد آلمان تخمین می‌زند که یک درگیری تجاری جدید می‌تواند برای آلمان تا ۱۸۰ میلیارد یورو هزینه در بر داشته باشد.

در حالی که یک رویارویی جدید فرآتلاتتیکی در پیش است، برخی از مقامات اروپایی فرصت‌هایی را برای همکاری می‌بینند. نگرانی‌های مشترک در مورد اقدامات تجاری چین و واردات ارزان می‌تواند ترامپ و رهبران اتحادیه اروپا را در برخی مسائل به هم نزدیک کند. با این حال، وابستگی اروپا به گاز طبیعی مایع ایالات متحده و نیاز آن به تضمین‌های امنیتی واشنگتن در میان تنش‌های جاری با روسیه، این رابطه را پیچیده می‌کند. میزان خطرات بالا است و اروپا باید با چالش‌های دوره دوم احتمالی ترامپ کنار بیاید. راهبرد اتحادیه اروپا شامل بهره‌گیری از قدرت اقتصادی، ایجاد انسجام داخلی و پیگیری گفتگوهای راهبردی برای به حداقل رساندن اختلالات و به حداکثر رساندن همکاری‌های ممکن است. دوره دوم ترامپ نقطه عطفی برای روابط تجاری ایالات متحده و اتحادیه اروپا خواهد بود. با در نظر گرفتن احتمال درگیری و همکاری، آینده روابط اقتصادی فرآتلاتتیکی در هاله‌ای از عدم قطعیت قرار دارد. از همین رو به باور برخی اتحادیه اروپا نیازمند رویکردی متوازن و راهبردی نسبت به یک رهبر غیرقابل پیش‌بینی است

چندجانبه‌گرایی در دوران عدم قطعیت

نمایندگان کشورها در سازمان تجارت جهانی، مقامات سوئیسی، نمایندگان سازمان‌های بین‌دولتی و غیردولتی، بخش‌های کسب‌وکار و دانشگاه‌ها اخیراً در آخرین سخنرانی ریاستی WTO گرد هم آمدند. این رویداد با سخنرانی افتتاحیه مدیرکل سازمان آغاز شد و رئیس شورای اروپا (چارلز میشل) به عنوان سخنران اصلی شرکت داشت. میشل در سخنان خود، بر نیاز مبرم به همکاری جهانی در مواجهه با چالش‌های ژئوپلیتیکی و زیست‌محیطی کنونی تاکید کرد. میشل وضعیت جهانی را شکننده توصیف کرد و گفت که با درگیری‌های فزاینده‌ای که نظام چندجانبه و ثبات جهانی را تهدید می‌کنند، جهان در «لبه پرتگاه» قرار دارد.

او اظهار داشت: «درگیری‌های امروز ترکیبی ویرانگر از بحران‌های انسانی، بی‌ثباتی و ناامنی ایجاد کرده‌اند که ما را از حاکمیت قانون به سوی قانون زور می‌کشاند»

میشل با اشاره به یادآوری‌های هفتگی از تأثیرات فاجعه‌بار تغییرات اقلیمی، به نقش پیچیده هوش مصنوعی اشاره کرد. در حالی که هوش مصنوعی قابلیت‌های عظیمی دارد، وی هشدار داد که این فناوری چالش‌های جدی برای حقوق بشر، دموکراسی و تجارت جهانی به همراه دارد. در این زمینه، وی بر این نکته تأکید کرد که «هیچ کشوری به‌تنهایی نمی‌تواند با این چالش‌ها روبرو شود» و بر ضرورت تجدید تعهد به همکاری و چندجانبه‌گرایی تأکید کرد

میشل با تکیه بر تجربه اتحادیه اروپا، کوشش کرد نشان دهد که چگونه همگرایی و مشارکت می‌تواند پل‌هایی را بسازد و وابستگی‌ها را کاهش دهد؛ منجر به روابط مقاوم و سودمند دوطرفه شود. وی گفت: «ما می‌خواهیم پل‌ها بسازیم، نه موانع.» او افزود که چنین تلاش‌هایی به اعتماد بیشتر، گفت‌وگو و کاهش قطبی‌شدگی بین ملت‌ها نیاز دارد

او با حمایت از جهانی چندقطبی که در آن کشورها می‌توانند در چارچوب قواعد مشترک مسیر خود را تعیین کنند، بر ضرورت دستیابی به سازش هوشمندانه و استفاده از هوش جمعی برای حل مشکلات مشترک تأکید کرد. او خاطر نشان کرد که چندجانبه‌گرایی موثر به اعتماد، احترام به قوانین بین‌المللی و یک سیستم تجاری جهانی تقویت‌شده بستگی دارد. وی افزود: «تجارت، رفاه ایجاد می‌کند و به ما کمک می‌کند تا اهداف مشترک خود را محقق کنیم.» میشل گفت: «برای اتحادیه اروپا، یک سازمان تجارت جهانی قوی و موثر برای اطمینان از تجارت عادلانه و قابل پیش‌بینی بر اساس قوانین مشترک حیاتی است.» وی بر ضرورت اصلاحات لازم، از جمله یک فرآیند قابل اعتماد برای تجدیدنظر در سازوکار حل و فصل اختلافات در سازمان تجارت جهانی تأکید کرد.

تصمیم جدید بانک مرکزی روسیه

بانک مرکزی روسیه نرخ بهره کلیدی را ۲۰۰ واحد پایه افزایش داد و به سطح بی‌سابقه ۲۱ درصد رساند تا با تورم فزاینده مقابله کند؛ تورمی که همچنان در سطوح بالایی قرار دارد. این بانک در بیانیه‌ای که اخیراً منتشر کرد، افزایش تقاضای داخلی نسبت به ظرفیت تولیدی اقتصاد را از عوامل این اقدام عنوان کرد. این تصمیم در حالی اتخاذ شد که نرخ تورم از پیش‌بینی‌های قبلی فراتر رفته است. قیمت مصرف‌کننده در ماه سپتامبر به‌صورت تعدیل شده فصلی ۹٫۸ درصد نسبت به سال قبل افزایش یافت، در حالی که در ماه اوت این میزان ۷٫۵ درصد بود. بانک مرکزی اکنون پیش‌بینی می‌کند که تورم کل سال به ۸ تا ۸٫۵ درصد برسد که به مراتب بالاتر از هدف ۴ درصدی دولت است.

بانک مرکزی روسیه افزایش هزینه‌های بودجه‌ای و کسری بودجه گسترده‌تر را از دلایل اصلی فشارهای تورمی برشمرد. برای مقابله با این وضعیت، بانک مرکزی تاکید کرد که نیاز به سیاست‌های پولی سخت‌گیرانه‌تر وجود دارد تا نرخ تورم را به سطح هدف ۴٫۵ تا ۵ درصد در سال ۲۰۲۵ کاهش داده و در نهایت به هدف ۴ درصدی در سال ۲۰۲۶ برسد. این افزایش نرخ بهره بخشی از یک چرخه سخت‌گیری پولی گسترده‌تر است که طی آن در ماه‌های جولای و سپتامبر نیز نرخ بهره کلیدی به ۱۹ درصد افزایش یافته بود. رئیس بانک مرکزی روسیه، اعلام کرد که سیاست‌های این نهاد از افزایش بیشتر تورم جلوگیری کرده است، اما به احتمال افزایش ۲۰۰ واحد پایه دیگر در نشست بعدی در ماه دسامبر اشاره کرد. این سطح فعلی نرخ بهره بالاتر از نرخ ۲۰ درصدی اعمال شده در سال ۲۰۲۲ در اوج تنش‌ها بر سر درگیری اوکراین و تحریم‌های غربی است. نرخ بهره کلیدی پیش از این در سال ۲۰۰۳ به ۲۱ درصد رسیده بود. در یک تحول مرتبط، صندوق بین‌المللی پول (IMF) اخیراً جایگاه روسیه را به چهارمین اقتصاد بزرگ جهان بر اساس شاخص برابری قدرت خرید (PPP) ارتقا داده است. بر اساس گزارش این صندوق، تولید ناخالص داخلی روسیه در سال ۲۰۲۴ معادل ۳٫۵۵ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی به صورت PPP خواهد بود که این کشور را پس از چین، ایالات متحده و هند قرار می‌دهد.

تحولات منطقه‌ای

سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیارد دلاری عربستان سعودی در هوش مصنوعی

عربستان سعودی از یک راهبرد جامع سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیارد دلاری برای قرار گرفتن در جایگاه رهبری جهانی در حوزه هوش مصنوعی (AI) خبر داد. این ابتکار که به نام «پروژه تعالی» شناخته می‌شود، بر توسعه زیرساخت‌های پیشرفته هوش مصنوعی، از جمله مراکز داده مدرن و حمایت از استارت‌آپ‌های نوظهور تمرکز دارد. هدف کلیدی این پروژه جذب شرکت‌های برجسته فناوری برای فعالیت در داخل عربستان سعودی و تقویت توانایی‌های هوش مصنوعی به‌ویژه برای زبان عربی است.

در فوریه ۲۰۲۴، این کشور شرکت «الات»، یک شرکت فناوری و هوش مصنوعی که توسط صندوق سرمایه‌گذاری عمومی (PIF) پشتیبانی می‌شود، راه‌اندازی کرد. این شرکت قصد دارد تا سال ۲۰۳۰ در پروژه‌های مختلفی برای قرار دادن عربستان سعودی در جایگاه رهبر جهانی در حوزه‌های هوش مصنوعی، صنعت، طراحی و تولید سرمایه‌گذاری کند.

راهبرد هوش مصنوعی عربستان سعودی شامل مشارکت با غول‌های فناوری بین‌المللی و سرمایه‌گذاران

1- International Monetary Fund

2- Purchasing Power Parity

3- Artificial intelligence

4- Public Investment Fund

خطرپذیر برای تسهیل جریان پویا از تخصص و نوآوری است. برای مثال، صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان در حال مذاکره با شرکت سرمایه‌گذاری «آندریسن هوروویتز»^۱ در سلیکون ولی برای تاسیس یک صندوق هوش مصنوعی به ارزش ۴۰ میلیارد دلار است. علاوه بر این، دولت عربستان شراکت «گایا» را با یک شرکت سرمایه‌گذاری خطرپذیر آمریکایی به نام NewNative با ارزش ۱ میلیارد دلار ایجاد کرده است تا به استارت‌آپ‌ها سرمایه اولیه و منابع محاسباتی ارائه کند.

این اقدامات در راستای برنامه چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان سعودی برای تنوع‌بخشی به اقتصاد و کاهش وابستگی به نفت از طریق سرمایه‌گذاری در فناوری و نوآوری قرار دارد. هدف این کشور قرار گرفتن در میان ۱۵ کشور برتر جهان در حوزه هوش مصنوعی طی پنج سال آینده است. به‌طور خلاصه، سرمایه‌گذاری ۱۰۰ میلیارد دلاری عربستان سعودی در هوش مصنوعی شامل توسعه زیرساخت‌ها، ایجاد مشارکت با شرکت‌های فناوری جهانی و پرورش زیست‌بوم محلی برای قرار دادن این کشور در جایگاه قدرت جهانی در حوزه هوش مصنوعی است.

چین اوراق قرضه دلاری در عربستان منتشر می‌کند

چین تصمیم گرفته است برای نخستین بار در سه سال گذشته، اوراق قرضه دلاری خود را در عربستان سعودی منتشر کند. این اقدام نشان‌دهنده تعمیق روابط مالی بین دو کشور است. بر اساس گزارش‌ها، شورای دولتی چین با انتشار اوراق قرضه دلاری به ارزش ۲ میلیارد دلار در ریاض موافقت کرده است. این تصمیم در راستای حمایت از برنامه «چشم‌انداز ۲۰۳۰» عربستان سعودی است که با هدف کاهش وابستگی به نفت و تقویت جایگاه اقتصادی جهانی این کشور طراحی شده است. این اقدام پس از آن صورت می‌گیرد که عربستان سعودی به‌طور فزاینده‌ای از انتشار اوراق قرضه دلاری بین‌المللی برای تامین مالی پروژه‌های بزرگ خود استفاده کرده است. همچنین، چین به دنبال بهره‌برداری از فرصت‌های موجود در بخش انرژی خورشیدی عربستان سعودی است؛ به‌ویژه در شرایطی که بازار املاک داخلی چین با چالش‌هایی مواجه است. انتشار این اوراق قرضه به‌عنوان یک همکاری راهبردی تلقی می‌شود که می‌تواند به عنوان معیاری برای سرمایه‌گذاری و تسهیل یکپارچگی بیشتر مالی بین دو کشور عمل کند. در ماه‌های اخیر، صندوق سرمایه‌گذاری عمومی عربستان سعودی توافق‌نامه‌هایی به ارزش ۵۰ میلیارد دلار با بانک‌های چینی امضا کرده است که هدف آن ترویج جریان‌های سرمایه‌ای دوطرفه از طریق بدهی و سهام است. علاوه بر این، یک شرکت سرمایه‌گذاری خصوصی سعودی-چینی با حمایت شرکت علی‌بابا و صندوق سرمایه‌گذاری عمومی، برنامه‌هایی برای ایجاد یک منطقه اقتصادی ویژه در ریاض به منظور جذب سرمایه‌گذاری‌های تولیدی چین دارد. این تحولات نشان‌دهنده تقویت روابط اقتصادی و مالی بین چین و عربستان سعودی

است که می‌تواند به توسعه پروژه‌های مشترک و افزایش سرمایه‌گذاری‌های دوجانبه منجر شود

امارات از راهبرد سرمایه‌گذاری ۲۰۳۱ رونمایی کرد؛ هدف‌گذاری برای ۲۰۲ تریلیون درهم سرمایه خارجی

شیخ محمد بن راشد آل مکتوم (نایب رئیس امارات و حاکم دبی) اخیراً از راهبرد سرمایه‌گذاری امارات ۲۰۳۱ رونمایی کرد و اهداف جاه‌طلبانه‌ای را برای سه برابر کردن سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) به ۲۰۲ تریلیون درهم (۶۹۹ میلیارد دلار) تا سال ۲۰۳۱ تعیین نمود. این رویداد در جریان نشست‌های سالانه دولت امارات ۲۰۲۴ (۵ و ۶ نوامبر ۲۰۲۴ در ابوظبی برگزار شد) صورت گرفت.

این راهبرد به دنبال دو برابر کردن سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی بین سال‌های ۲۰۲۵ تا ۲۰۳۱ است و به حدود ۳۰ درصد از کل حجم سرمایه‌گذاری‌های کشور می‌رسد. شیخ محمد ضمن اشاره به رشد چشمگیر سرمایه‌گذاری خارجی در امارات، خاطرنشان کرد که این رقم در سال ۲۰۲۳ با رشد ۳۵ درصدی به ۱۱۲٫۶ میلیارد درهم (۳۰٫۶ میلیارد دلار) رسید و از روند کاهشی سرمایه‌گذاری‌های خارجی در سطح جهان فراتر رفت. شیخ محمد تأکید کرد که این راهبرد ملی بر مبنای دستاوردهای گذشته و با تمرکز بر برنامه‌های تحول‌آفرین بنا شده تا امارات را به عنوان یک مرکز اصلی سرمایه‌گذاری جهانی معرفی کند. این راهبرد با چشم‌انداز «امارات ۲۰۳۱» همسو است و هدف آن تبدیل امارات به عنوان رهبر در بخش‌های اقتصادی آینده و صنایع نوظهور می‌باشد. محمد السویدی (وزیر سرمایه‌گذاری امارات) نقش برجسته این کشور در عرصه سرمایه‌گذاری جهانی را مورد تأکید قرار داد. از سال ۲۰۱۵، سهم امارات در جریان سرمایه‌گذاری‌های جهانی ۵٫۵ برابر شده و نرخ رشد ۱۷٫۳ درصدی را در این دوره تجربه کرده است که در مقایسه با کاهش ۵٫۳ درصدی جهانی بسیار قابل توجه است.

السویدی اهداف اصلی این راهبرد را مطرح کرد که از جمله آن‌ها تبدیل امارات به مرکز جهانی برای اقتصاد جدید با تمرکز بر نقش پیشرو در بخش‌ها و صنایع آینده‌نگر است. وی همچنین به تنوع اقتصادی، رقابت‌پذیری در حوزه فناوری و زیست‌بوم غنی از استعدادها به عنوان عوامل کلیدی در جذب سرمایه‌های خارجی اشاره کرد. امارات جایگاه تجاری خود را در سطح جهانی با ۱۱۲ معاهده سرمایه‌گذاری دوجانبه و ۱۸ توافقنامه جامع شراکت اقتصادی تثبیت کرده است. راهبرد سرمایه‌گذاری امارات ۲۰۳۱ بر استفاده از نقاط قوت امارات و تقویت نوآوری در بخش خصوصی متمرکز است. السویدی تأکید کرد که این راهبرد بر «رویکرد اقتصادی جدیدی» استوار است که با ترکیب روندهای جهانی با موتورهای رشد داخلی، استفاده از موفقیت شرکت‌های ملی برجسته و ارتقای همکاری رقابتی به منظور شتاب‌دهی به نوآوری، به دنبال رهبری اقتصادی امارات است. با رونمایی از این راهبرد، امارات بر آن است تا جایگاه خود را به عنوان

قطب راهبردی سرمایه‌گذاری جهانی مستحکم کند و نقشی کلیدی در اقتصاد منطقه‌ای و بین‌المللی ایفا نماید

سرمایه و ذخایر بانک‌های امارات از مرز ۱۳۶ میلیارد دلار عبور کرد

بانک مرکزی امارات متحده عربی اعلام کرد که سرمایه و ذخایر بانک‌های فعال در کشور برای نخستین بار از نیم تریلیون درهم فراتر رفته و تا پایان ماه ژوئیه به ۵۰۲.۶ میلیارد درهم (معادل ۱۳۶.۸۴ میلیارد دلار) رسیده است. این رقم، رکوردی تاریخی برای نظام بانکی امارات به شمار می‌رود. طبق آمار بانک مرکزی، سرمایه و ذخایر بانک‌های کشور با رشدی سالانه حدود ۱۰.۵ درصد، از ۴۵۴.۹ میلیارد درهم (۱۲۳.۸۵ میلیارد دلار) در ژوئیه ۲۰۲۳ به ۵۰۲.۶ میلیارد درهم افزایش یافته است. در هفت ماهه نخست سال جاری، این شاخص حدود ۲.۷ درصد معادل ۱۳.۳ میلیارد درهم (۳.۶۲ میلیارد دلار) نسبت به پایان سال ۲۰۲۳ رشد داشته و از ۴۸۹.۳ میلیارد درهم (۱۳۳.۲۲ میلیارد دلار) فراتر رفته است. این گزارش همچنین تاکید کرده که سرمایه و ذخایر بانک‌ها شامل سپرده‌های ثانویه (مانند وام‌ها) نمی‌شود، اما سودهای سال جاری بانک‌ها را در بر می‌گیرد.

بانک‌های ملی سهم عمده‌ای از این سرمایه و ذخایر را به خود اختصاص داده‌اند و حدود ۸۶.۳ درصد از کل را شامل می‌شوند. ارزش سرمایه و ذخایر بانک‌های ملی تا پایان ژوئیه به ۴۳۳.۷ میلیارد درهم (معادل ۱۱۸.۰۸ میلیارد دلار) رسیده که نشان‌دهنده افزایش سالانه ۱۰.۴ درصد نسبت به ۳۹۲.۹ میلیارد درهم (۱۰۶.۹۷ میلیارد دلار) در ژوئیه ۲۰۲۳ است. بانک‌های خارجی نیز ۱۳.۷ درصد از کل سرمایه و ذخایر بانک‌ها را در اختیار دارند و ارزش ذخایر آن‌ها به ۶۸.۹ میلیارد درهم (۱۸.۷۶ میلیارد دلار) رسیده که نشان‌دهنده رشد سالانه ۱۱.۱ درصد نسبت به ۶۲ میلیارد درهم (۱۶.۸۸ میلیارد دلار) در ژوئیه ۲۰۲۳ است. این رشد چشمگیری در سرمایه و ذخایر بخش بانکی امارات، نشانگر عملکرد قوی این بخش در مواجهه با شرایط اقتصادی پویا است

عراق ۱۱ شرکت را برای رقابت در قرارداد بهره‌برداری از بندر بزرگ فاو انتخاب کرد

عراق اخیراً اعلام کرد که فهرستی از ۱۱ شرکت کشتیرانی را برای رقابت در قرارداد بهره‌برداری از بندر بزرگ فاو تهیه کرده است و تصمیم نهایی در مورد انتخاب برندگان این قرارداد در ژانویه ۲۰۲۵ اتخاذ خواهد شد. این فهرست شامل شرکت‌هایی مانند گروه بنادر چین (China Merchants Port Group)، شرکت کشتیرانی کانتینری تایوانی اورگرین (Evergreen)، شرکت حمل و نقل کانتینری و لجستیک فرانسوی CMA CGM، شرکت کشتیرانی مدیترانه‌ای (MSC)، شرکت آدانی هند (Adani)، شرکت خدمات ترمینال کانتینری

بین‌المللی فیلیپین (ICTSI)، شرکت COSCO چین و شرکت جهانی کشتیرانی مستقر در امارات متحده عربی است. عراق قصد دارد شرکت برنده را در ژانویه ۲۰۲۵ انتخاب کند و عملیات بندر از سال ۲۰۲۶ آغاز می‌شود. اخیراً شرکت کره‌ای مهندسی و ساخت دوو، ساخت پنج اسکله بندری را به پایان رساند و این اسکله‌ها طی مراسمی با حضور محمد شیاع السودانی (نخست‌وزیر عراق) به مقامات بندری این کشور تحویل داده شد. بندر فاو قرار است در سال ۲۰۲۸ با حداکثر ظرفیت برای دریافت ۳.۵ میلیون کانتینر فعالیت کند. بندر بزرگ فاو بخشی از مجموعه پروژه‌هایی است که با هدف ایجاد یک کریدور حمل و نقل کوتاه‌تر بین خاورمیانه و اروپا طراحی شده است. عراق پروژه‌ای به ارزش ۱۷ میلیارد دلار موسوم به جاده توسعه را در سال ۲۰۲۳ برای اتصال بندر اصلی کالایی خود در ساحل جنوبی به مرز ترکیه از طریق راه‌آهن و جاده آغاز کرد. هدف این پروژه تغییر وضعیت اقتصادی این کشور است که دهه‌ها درگیر جنگ‌ها و بحران‌ها بوده است. بندر فاو به عنوان یک مرکز محوری برای هدایت تجارت جهانی به اروپا از طریق ترکیه عمل خواهد کرد و طرح «جاده توسعه عراق» که بندر جنوبی فاو را به ترکیه متصل می‌کند، قصد دارد عراق را به یک مرکز ترانزیتی تبدیل کرده و با کانال سوئز رقابت کند.

برنامه همکاری عربستان سعودی با آذربایجان، قزاقستان و ازبکستان

در اقدامی به‌منظور تقویت همکاری‌های بین‌المللی در حوزه انرژی‌های تجدیدپذیر، عربستان سعودی برنامه اجرایی مشترکی برای توسعه و انتقال انرژی‌های تجدیدپذیر با آذربایجان، قزاقستان و ازبکستان امضا کرد. این توافقات در حاشیه کنفرانس طرف‌های معاهده تغییرات اقلیمی سازمان ملل (COP29) که در باکو پایتخت آذربایجان برگزار شد، منعقد شدند. این توافقات توسط شاهزاده عبدالعزیز بن سلمان بن عبدالعزیز) وزیر انرژی عربستان) و وزرای انرژی سه کشور امضا شد. این ابتکار راهبردی با هدف تقویت همکاری در توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر، انتقال فناوری و ادغام پروژه‌های تجدیدپذیر در شبکه‌های ملی برق کشورهای مذکور صورت گرفت. هدف این برنامه اجرایی، ایجاد یک مشارکت راهبردی برای ارزیابی پروژه‌های اتصال منطقه‌ای برق با استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر است. هدف کلی آن بهبود کارایی زیرساخت‌های انرژی و تسهیل ادغام انرژی‌های تجدیدپذیر در شبکه‌های ملی برق است. با شناسایی و پیگیری فرصت‌های سرمایه‌گذاری مشترک، چهار کشور قصد دارند پروژه‌های اتصال برق منطقه‌ای را توسعه دهند؛ پروژه‌هایی که از برنامه‌های تولید و ذخیره انرژی‌های تجدیدپذیر به رهبری شرکت ACWA Power عربستان سعودی و دیگر پروژه‌های مشترک حمایت می‌کند.

طرف‌های امضا کننده همچنین توافق کردند که سازوکارهای موثری برای تبادل دانش، اطلاعات و تجربیات ایجاد کنند. این سازوکارها شامل همکاری از طریق برگزاری سمینارهای تخصصی، کنفرانس‌های ویژه و جلسات کاری مشترک برای تقویت مشارکت و پیشرفت‌های فنی و عملیاتی در حوزه انرژی‌های

تجدیدپذیر می‌شود. این ابتکار بر پایه توافقات دوجانبه‌ای است که قبلاً میان عربستان سعودی و سه کشور امضا شده بود. این توافقات شامل یادداشت تفاهم همکاری انرژی با قزاقستان در تاریخ ۱۲ ژوئن ۲۰۲۳ در ریاض، دو توافقنامه با آذربایجان در تاریخ ۲۴ می ۲۰۲۳ و توافقنامه‌ای با ازبکستان در تاریخ ۱۷ اوت ۲۰۲۲ در جدّه است. همچنین، دو توافقنامه راهبردی توسط شرکت ACWA Power امضا شد. توافقنامه اول با وزارت انرژی ازبکستان برای توسعه سیستم‌های ذخیره انرژی باتری (BESS) با ظرفیت تا ۲ گیگاوات ساعت با هدف افزایش پایداری شبکه برق ازبکستان است. توافقنامه دوم نیز با شرکت SOCAR آذربایجان و شرکت Masdar برای توسعه پروژه‌های انرژی بادی دریایی در دریای خزر با ظرفیت ۳.۵ گیگاوات است که به عنوان اولین ابتکار از نوع خود در آذربایجان شناخته می‌شود.

علاوه بر این، شرکت برق عربستان و اپراتورهای شبکه برق در آذربایجان، قزاقستان و ازبکستان یادداشت‌های تفاهمی را برای توسعه پروژه‌های اتصال منطقه‌ای و همکاری با شرکت آذر انرژی برای انتقال برق و ادغام منابع انرژی تجدیدپذیر در شبکه برق امضا کردند. این ابتکار جامع، تعهد عربستان سعودی به ترویج راهکارهای انرژی پایدار، همکاری‌های منطقه‌ای و اقدامات جهانی برای مقابله با تغییرات اقلیمی را منعکس می‌کند.

قزاقستان سهم خود در تولید فلزات کمیاب و نادر جهانی را توسعه می‌دهد

قزاقستان با هدف افزایش سهم خود در تولید جهانی فلزات کمیاب و نادر، اقدامات گسترده‌ای را آغاز کرده است. در نشست اخیر کابینه این کشور، توسعه این صنعت به منظور تقویت جایگاه قزاقستان در بازار جهانی، جذب فناوری‌های پیشرفته و سرمایه‌گذاری‌های جدید و گسترش حضور در زنجیره‌های تامین اقتصادی جدید مورد بحث قرار گرفت. قزاقستان یکی از سه کشور دارای کارخانه با چرخه کامل تولید بریلیوم و اسکاندیوم در جهان و یکی از چهار تولیدکننده تانتالوم و نیوبیوم در سطح بین‌المللی است. این موقعیت ممتاز، این کشور را به یکی از پیشتازان بازار فلزات نادر تبدیل کرده است. کارخانه‌های متالورژی این کشور فلزاتی چون بیسموت، آنتیموان، سلنیوم و تلورید استخراج می‌کنند و فناوری‌های پیشرفته‌ای برای تولید گالیوم از آلومینا و ایندیم از مواد خام پلی‌متالیک به کار گرفته شده است. در ماه نوامبر، تولید کنسانتره تنگستن در معدن بوگوتی در منطقه آلماتی با ظرفیت تا ۳.۳ میلیون تن آغاز شد و سرمایه‌گذاری در این پروژه به ۳۵۰ میلیون دلار رسیده است.

ابتکارات جدیدی نظیر توسعه معادن تنگستن، بهینه‌سازی فرآوری مواد خام به آمونیوم پاراتنگستات و ایجاد یک خوشه تولید مغناطیس نیز در دست اجرا است. همچنین، توسعه مواد باتری، مغناطیس‌های دائمی، بازیافت و تولید آلیاژهای مقاوم در برابر حرارت در دستور کار قرار دارد. برنامه‌ریزی برای تولید و فرآوری کنسانتره گرافیت در یکی از بزرگ‌ترین ذخایر جهان (ساری‌توگان) نیز بخشی از این اقدامات است.

قزاقستان تولید منگنز سولفات مونو هیدرات را نیز آغاز کرده و ۵ درصد از بازار جهانی را به خود اختصاص داده است. شرکت آلمانی Bergbau AG روی پروژه‌های توسعه ذخایر لیتیوم کار می‌کند و موسسه کره‌ای KIGAM نیز تحقیقات زمین‌شناسی و ژئوفیزیکی در زمینه لیتیوم در منطقه شرق قزاقستان انجام می‌دهند. علاوه بر این، تولید آلیاژهای نیکل مقاوم در برابر حرارت که تا ۵۰ درصد هزینه موتورهای جت را شامل می‌شود، بر اساس عناصر رنیوم، تانتالوم، تنگستن، نیکل و کبالت، در برنامه‌های توسعه‌ای قزاقستان قرار دارد. این کشور همچنین به فرآوری تیغه‌های موتور هواپیماهای اسقاطی پرداخته است. با این اقدامات، قزاقستان به دنبال تقویت جایگاه خود در بازار جهانی فلزات کمیاب و نادر و توسعه اقتصادی پایدار است.

قزاقستان در نشست COP29 قراردادهایی به ارزش ۳.۷ میلیارد دلار در حوزه انرژی سبز امضا کرد

وزیر انرژی قزاقستان، در حاشیه اجلاس رهبران جهان برای اقدام اقلیمی که بخشی از بیست و نهمین کنفرانس طرف‌های معاهده تغییرات اقلیمی سازمان ملل (COP29) در باکو بود، چندین قرارداد همکاری به ارزش تقریبی ۳.۷ میلیارد دلار با شرکت‌ها و نهادهای بین‌المللی برای توسعه انرژی سبز امضا کرد. بر اساس اعلام وزارت انرژی، وزیر انرژی این کشور با بانک توسعه آسیایی (ADB) یادداشت تفاهمی امضا کرد که بر اساس آن، همکاری در چارچوب سازوکار انتقال انرژی این بانک، با هدف کاهش استفاده از نیروگاه‌های زغال‌سنگی، تقویت انرژی‌های تجدیدپذیر، بهبود بهره‌وری انرژی و معرفی فناوری‌های جدید در تولید برق و حرارت صورت خواهد گرفت. همچنین، وزیر انرژی قزاقستان توافقی با دولت چین به امضا رساند که بر توسعه و اجرای پروژه‌های مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر، گذار به فناوری‌های سازگار با محیط زیست، کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و توسعه پایدار در قزاقستان متمرکز است. پیش‌بینی می‌شود این پروژه‌ها بیش از ۲ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری جذب کنند. وزیر انرژی قزاقستان همچنین با شرکت مصدر (شرکت انرژی آینده ابوظبی) توافق‌نامه‌ای به ارزش ۱.۵ میلیارد دلار برای احداث یک نیروگاه بادی در منطقه ژامبیل^۱ امضا کرد. این قرارداد بخشی از توافق‌نامه بین‌دولتی با امارات متحده عربی برای توسعه پروژه‌های انرژی تجدیدپذیر، گذار به انرژی سبز و کاهش انتشار کربن است. علاوه بر این، وزیر انرژی قزاقستان در دیدارهایی با کمیسیون اقتصادی سازمان ملل برای اروپا و شرکت ACWA Power عربستان سعودی (بزرگترین شرکت خصوصی تولید آب شیرین در جهان) بر ادامه همکاری در ابتکارات جدید در بخش انرژی تاکید کرد. این قراردادها نشان‌دهنده تلاش قزاقستان برای تقویت نقش خود در عرصه انرژی‌های تجدیدپذیر و پیشبرد اهداف مقابله با تغییرات اقلیمی است.

اسپانیا در پی همکاری با عراق برای احداث خط راه‌آهن بصره-شرم‌الشیخ

اسپانیا اخیراً حمایت قاطع خود را از بازگشت قدرتمند عراق به سازمان تجارت جهانی و تلاش‌های این کشور در این زمینه اعلام کرد و تأکید کرد که همکاری‌هایش با عراق فراتر از پروژه‌های راه‌آهن است و در سایر حوزه‌ها نیز پروژه‌های مشترکی را شامل می‌شود. الیزا وارالا (مدیرکل تجارت و سرمایه‌گذاری بین‌المللی اسپانیا) در گفت‌وگو با خبرگزاری رسمی عراق (واع) اظهار داشت: «شرکت‌های معتبر و با تجربه‌ای در زمینه راه‌آهن وجود دارند و ما با عراق برای احداث خط راه‌آهن از بصره به شرم‌الشیخ همکاری می‌کنیم». وی افزود که «ما یک شرکت فعال در پروژه اتصال راه‌آهن بین نجف و کربلا داریم و همچنین شرکتی داریم که در همکاری با چین به زودی پروژه‌های راه‌آهن را در مناطق مختلف عراق اجرا خواهد کرد».

وارالا همچنین اشاره کرد که «برخی از این پروژه‌ها در مرحله پیشنهاد قرار دارند، در حالی که توافق‌نامه‌های امضا شده و همکاری‌های دیگری نیز در زمینه‌های مختلف، از جمله تسهیل عملیات حمل‌ونقل در شهرهای عراق و بهبود جریان ترافیکی به‌طور روان، در حال انجام است». وی تصریح کرد که «توافق‌نامه‌هایی برای آموزش نیروهای عراقی و همچنین امضای توافق‌های دیگر برای تسهیل این روند وجود دارد» و تأکید کرد که «ما از بازگشت عراق به سازمان تجارت جهانی به شدت حمایت می‌کنیم و در این زمینه تلاش می‌نماییم».

امضای توافق‌نامه نخستین کابل زیردریایی میان عربستان سعودی و مصر

شرکت مخابراتی عربستان، موبایلی^۱ و شرکت مخابرات مصر، قرارداد همکاری را برای ایجاد نخستین کابل زیردریایی که عربستان سعودی و مصر را به یکدیگر متصل می‌کند، امضا کردند. این کابل که به طور کامل در مالکیت شرکت موبایلی است، از دریای سرخ عبور کرده و مسیرهای جدیدی برای توسعه و دسترسی بهتر به اروپا از طریق گزینه‌های متنوع ارتباطی فراهم خواهد کرد. در بیانیه‌ای که اخیراً منتشر شد، شرکت موبایلی تأکید کرد که این کابل جدید، شبکه سیستم‌های کابل دریایی و زیرساخت‌های بین‌المللی شرکت را تقویت کرده و به شرکت کمک می‌کند تا نیاز فزاینده به خدمات اینترنت و ارتباطات را هم در سطح داخلی و هم جهانی بهتر پاسخ دهد. این کابل در دو ایستگاه فرود راهبردی در دریای سرخ (یکی در شرم‌الشیخ مصر و دیگری در ضباء عربستان سعودی) قرار خواهد گرفت. با اتصال به ایستگاه فرود مصری از طریق مسیرهای دیجیتال شرکت موبایلی، این کابل زیردریایی خلیج فارس و کشورهای همجوار را متصل می‌کند و ارتباطات زیر دریا از طریق مصر را تسهیل می‌کند.

مدیرعامل موبایلی، به اهمیت این پروژه اشاره کرد و آن را گامی اساسی در جهت تقویت جایگاه عربستان سعودی به عنوان مرکز بین‌المللی ارتباطات و انتقال داده‌ها دانست. وی تأکید کرد که این ابتکار با

اهداف چشم‌انداز ۲۰۳۰ عربستان هماهنگ است و تعهد شرکت به گسترش زیرساخت‌ها و تقویت ارتباطات منطقه‌ای و بین‌المللی را تأیید می‌کند. البدران اظهار داشت: «این کابل نه تنها عربستان را به مصر متصل می‌کند، بلکه انعطاف‌پذیری ارتباطات میان خاورمیانه و اروپا را نیز تقویت می‌نماید». این توافقنامه در راستای راهبرد شرکت موبایلی برای توسعه زیرساخت‌ها و شبکه گسترده خود به امضا رسیده و این کابل زیردریایی جدید به سرمایه‌گذاری‌های پیشین شرکت در کابل‌های دریایی که آن را به مناطق مختلف جهان متصل می‌کند، افزوده خواهد شد. این امر بر نفوذ بین‌المللی و موقعیت رقابتی موبایلی در صنعت مخابرات تأثیر مثبتی خواهد داشت.

لغو توافق با امارات توسط سودان

سودان به دلیل حمایت امارات از نیروهای شبه‌نظامی پشتیبانی سریع (RSF)^۱، توافقنامه احداث بندر ابو امامه در دریای سرخ با امارات متحده عربی را لغو کرد. جبرائیل ابراهیم (وزیر دارایی سودان) اخیراً این تصمیم را اعلام کرد و خاطرنشان کرد که دولت وی به دلیل ادامه پشتیبانی لجستیکی، سیاسی و رسانه‌ای امارات از این نیروهای شورشی، پروژه سرمایه‌گذاری ۶ میلیارد دلاری اماراتی را ادامه نخواهد داد. ابراهیم در یک کنفرانس خبری در بندر سودان تصریح کرد: «ما حتی یک سانتی‌متر هم به امارات نمی‌دهیم» و از موضع قاطع سودان در این خصوص خبر داد. وی همچنین اشاره کرد که اگرچه در امضای اولیه تفاهم‌نامه با امارات نقش داشته، اما این توافق برای سودان الزام‌آور نیست.

این توافق که در دسامبر ۲۰۲۲ با یک ائتلاف اماراتی به رهبری بنادر ابوظبی و سرمایه‌گذاری اینویکتوس امضا شد، در ابتدا به‌منظور توسعه یک بندر در ۲۰۰ کیلومتری شمال بندر سودان برنامه‌ریزی شده بود. این توافق شامل یک بسته سرمایه‌گذاری گسترده‌تر، از جمله یک منطقه آزاد تجاری، یک پروژه کشاورزی و یک سپرده مالی ۳۰۰ میلیون دلاری برای بانک مرکزی سودان بود.

روابط میان سودان و امارات در ماه‌های اخیر تیره‌تر شده و دولت خارطوم بارها ابوظبی را به حمایت از نیروهای پشتیبانی سریع متهم کرده است. در بیانیه‌ای مرتبط، سپهبد ابراهیم جابر (عضو شورای حاکمیتی سودان) بار دیگر امارات را به دامن زدن به جنگ متهم کرد و بیان داشت که «امارات با ادامه تأمین تسلیحات برای نیروهای پشتیبانی سریع، به گسترش جنگ در سودان کمک می‌کند و این امر در دید جهانیان رخ می‌دهد». ارتش سودان از اواسط آوریل ۲۰۲۳ درگیر نبردهای سنگین با نیروهای پشتیبانی سریع بوده است. این درگیری‌ها تاکنون ۱۲ ایالت از ۱۸ ایالت سودان را در بر گرفته و منجر به کشته و زخمی شدن ده‌ها هزار نفر و آوارگی میلیون‌ها نفر شده است. لغو توافقنامه بندر ابو امامه بیانگر گامی مهم در میانه تشدید تنش‌ها بوده و منعکس‌کننده تلاش سودان برای فاصله‌گیری از بازیگران خارجی است که به

1- Rapid Support Forces

نظر می‌رسد باعث تشدید این درگیری‌ها شده‌اند.

امضای ۲۴ توافقنامه میان قزاقستان و فرانسه

در سیزدهمین نشست شورای تجاری قزاقستان-فرانسه که در تاریخ ۴ نوامبر در پاریس برگزار شد، دو کشور ۱۲ توافقنامه بین‌دپارتمانی و ۱۲ قرارداد تجاری به ارزش ۲.۲ میلیارد دلار به امضا رساندند. این نشست از منظر برخی رسانه‌های قزاقستانی نقطه عطفی در توسعه روابط اقتصادی و تجاری میان دو کشور محسوب می‌شود. رئیس کمیته سرمایه‌گذاری وزارت امور خارجه قزاقستان (اسپانکولوف)، در این نشست تاکید کرد که تاکنون ۳۱ پروژه مشترک به ارزش ۴.۴ میلیارد دلار در بخش‌هایی از جمله صنعت، مهندسی مکانیک، پتروشیمی، کشاورزی، پزشکی و داروسازی تعریف شده است. وی همچنین به ظرفیت‌های همکاری در حوزه انرژی هسته‌ای اشاره کرد و گفت شرکت فرانسوی اورانو با تجربه گسترده در استخراج اورانیوم می‌تواند نقش مهمی در توسعه صنعت اورانیوم قزاقستان ایفا کند.

اسپانکولوف همچنین از مذاکره برای تشکیل کنسرسیومی با شرکت الکتریسیته دو فرانسه (EDF) که در مدیریت نیروگاه‌های هسته‌ای پیشرو است، خبر داد و ابراز امیدواری کرد که این همکاری‌ها به تصمیمات مهمی در آینده منجر شود. در این نشست، همچنین میزگردی با محوریت مسائل بهداشت و درمان برگزار شد که به بررسی پروژه‌های مشترک در زمینه بهداشت پیشگیرانه و نوآورانه اختصاص داشت. این رویداد در چارچوب سفر رسمی رئیس‌جمهور قاسم جومارت توقایف به فرانسه برگزار شد و بر تقویت روابط تجاری و سرمایه‌گذاری دو کشور تمرکز داشت.

قراردادهای ۲.۵ میلیارد دلاری قزاقستان و چین

قزاقستان و چین در جریان سفر کاری بکتنوف (نخست‌وزیر قزاقستان) به شانگهای در تاریخ ۴ نوامبر، هشت توافقنامه تجاری به ارزش ۲.۵ میلیارد دلار به امضا رساندند. این توافقات در حوزه‌های متنوعی از جمله متالورژی، انرژی، ماشین‌آلات، خودروسازی، شیمی کربن، کشاورزی و داروسازی منعقد شده است. بکتنوف در میزگرد سرمایه‌گذاری قزاقستان-چین شرکت کرده و با نمایندگان شرکت‌های پیشرو چینی دیدار داشت. هدف اصلی این سفر، پیشبرد توافقات بین رئیس‌جمهور قزاقستان و رئیس‌جمهور چین برای دو برابر کردن حجم تجارت دوجانبه و ارتقای سطح همکاری اقتصادی به حوزه‌های جدید است. تجارت دوجانبه این دو کشور در سال گذشته به رکورد تاریخی ۴۱ میلیارد دلار رسید.

بکتنوف در این سفر تاکید کرد: «قزاقستان و چین پتانسیل بالایی برای اجرای پروژه‌های مشترک دارند و می‌توانند با گسترش فرصت‌های ترانزیتی و تقویت همکاری‌های صنعتی، افق‌های جدیدی در تعاملات خود بگشایند. ما بر ایجاد شرایط مطلوب برای سرمایه‌گذاری و حمایت از پروژه‌ها تمرکز داریم تا موفقیت هر

کدام از آن‌ها تضمین شود».

شرکت‌های چینی برنامه‌هایی برای تعمیق همکاری با قزاقستان اعلام کردند. از جمله این برنامه‌ها می‌توان به طرح‌های شرکت China Huadian Corporation برای گسترش همکاری در حوزه انرژی و کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای اشاره کرد. همچنین، CHN Energy Investment قصد دارد نخستین مجتمع شیمیایی زغال‌سنگ قزاقستان را راه‌اندازی کند. شرکت‌های Zijin و Beijing Jianlong Heavy Industry Mining Group نیز بر پروژه‌های مشترک در حوزه فولاد و استخراج عناصر نادر تمرکز خواهند داشت. گروه دارویی CP Pharmaceutical Group در یک مجتمع پزشکی سرمایه‌گذاری خواهد کرد و Beiqi Foton Motor به بومی‌سازی تولید خودرو خواهد پرداخت. Sinotruk International نیز برنامه‌ریزی برای احداث کارخانه تولید کامیون در قزاقستان را در دستور کار دارد.

در حال حاضر، نزدیک به ۵۰۰۰ پروژه مشترک بین قزاقستان و چین در حال اجرا هستند. از پروژه‌های کلیدی می‌توان به کارخانه تولید کربنات سدیم با همکاری Camc Engineering، مجتمع شیمیایی Sastobe با همکاری موسسه طراحی صنعت سیمان تیانجین و کارخانه مواد منفجره با گروه Yunnan اشاره کرد. همچنین، پروژه تولید خودروهای چانگان، هاوال و چری که ظرفیت تولید ۹۰,۰۰۰ دستگاه را دارد، در مراحل پایانی ساخت قرار دارد. توافقی نیز برای تولید خودروهای سواری برندهای Geely، Kaiyi و Exeed به ارزش ۱۵۰ میلیون دلار و ایجاد ۱۰۰۰ شغل امضا شده است. این پروژه‌ها، به گفته رهبران تجاری، زمینه‌ساز ایجاد واحدهای پیشرفته فناوری و تولید محصولات داخلی با کیفیت خواهند بود و بر قدرت و اثربخشی این همکاری دوجانبه تاکید دارند.

امضای سه قرارداد بزرگ در معادن افغانستان

سخنگوی وزارت معادن و پترولیوم افغانستان اعلام کرد که این وزارت از ابتدای سال جاری خورشیدی تاکنون، سه قرارداد کلان به ارزش ۱.۲ میلیارد دلار با شرکت‌های داخلی و خارجی امضا کرده است. این قراردادها در بخش‌های استخراج نمک، گاز و تولید سیمان با شرکت‌های مختلف داخلی و بین‌المللی منعقد شده‌اند. سخنگوی این وزارت اعلام کرد: «امسال ما قراردادهایی با شرکت‌های ازبکستانی و ترکی در بخش گاز و سیمان داشتیم. همچنین، پیش از این با شرکت‌های ایرانی، ترکی و چینی در بخش‌های نفت، گاز، مس و طلا قراردادهایی به امضا رسانده‌ایم. برخی شرکت‌های خارجی دیگر نیز علاقه‌مندی خود را برای سرمایه‌گذاری نشان داده‌اند اما تاکنون قراردادی با آن‌ها منعقد نشده است». مسئولان دولت سرپرست افغانستان بارها تاکید کرده‌اند که تسهیلات لازم برای سرمایه‌گذاری شرکت‌های داخلی و خارجی فراهم شده و علاقه‌مندی سرمایه‌گذاران برای فعالیت در کشور افزایش یافته است. اتاق صنایع و معادن افغانستان

بر اهمیت سرمایه‌گذاری در بخش معادن تاکید کرده و آن را عاملی مهم در رشد و توسعه اقتصادی کشور دانسته است. به باور مسئولان این اتاق، سرمایه‌گذاری در بخش تولید سیمان و گاز می‌تواند افغانستان را در این حوزه‌ها به خودکفایی برساند.

راه‌اندازی اتاق بازرگانی و تشکیل کمیته بین‌المللی داوری در عراق

رئیس اتاق بازرگانی عراق اعلام کرد، اتاق بازرگانی و تجارت بین‌المللی در داخل این کشور راه‌اندازی شده است. رئیس اتاق بازرگانی عراق در حاشیه مجمع تجارت و داوری بین‌المللی، اعلام کرد: پس از همکاری‌های گسترده و درازمدت با وزارت بازرگانی، فدراسیون اتاق‌های بازرگانی عراق و مجلس مشورتی کشور، اتاق بازرگانی و تجارت بین‌المللی در عراق راه‌اندازی شد. وی افزود: تلاش‌های زیادی با اتاق بازرگانی بین‌المللی انجام دادیم تا توانستیم مجوز راه‌اندازی اتاق بازرگانی بین‌المللی «ICC» در عراق را دریافت کنیم. الحمیدای افزود: برجسته‌ترین گامی که ما در این زمینه برداشته‌ایم، ایجاد کمیته بین‌المللی داوری در داخل عراق است؛ چرا که کشور به دلیل داوری خارجی متحمل خسارات مالی قابل توجهی شده است. رئیس اتاق بازرگانی عراق خاطر نشان کرد: اکنون با حمایت دولت، به ویژه شخص محمد شیاع السودانی نخست وزیر عراق که از حامیان بزرگ اقتصاد عراق به شمار می‌رود، داوری در داخل عراق در دسترس قرار گرفته است و این اقدام سرمایه‌گذاران خارجی و شرکت‌های بین‌المللی را برای ورود به بازار عراق و کار در آن تشویق خواهد کرد. وی افزود: کتابی از سوی اتاق بازرگانی بین‌المللی در پاریس منتشر شده است که آن را به زودی توزیع خواهیم کرد چرا که این مسئله نشان‌دهنده تمایل عراق به تعامل با جامعه جهانی و تقویت روابط خارجی است.

پژوهش‌های تازه

تحول در حکمرانی شرکت‌های دولتی در عمان

گزارش تازه بانک جهانی در زمینه تحول در حکمرانی شرکت‌های دولتی عمان به تحلیل جامعی از شیوه‌های حکمرانی شرکت‌های دولتی (SOEs) در عمان می‌پردازد و تمرکز آن بر افزایش شفافیت، کارایی و هماهنگی با اهداف چشم‌انداز عمان ۲۰۴۰ است. این گزارش به بررسی دقیق تحول تاریخی، محیط‌های قانونی، ساختارهای مالکیت و چارچوب‌های مدیریت عملکردی که برای نظارت بر شرکت‌های دولتی به کار گرفته می‌شود، می‌پردازد. همچنین بر اهمیت تطابق شیوه‌های حکمرانی شرکت‌های دولتی با معیارهای بین‌المللی، مانند دستورالعمل‌های سازمان توسعه و همکاری اقتصادی^۱، برای بهبود جهت‌گیری راهبردی و حکمرانی شرکتی تاکید می‌کند. نکات کلیدی گزارش در ادامه می‌آید.

۱. سیاست جامع مالکیت: گزارش پیشنهاد می‌کند که یک سیاست مالکیت جامع و شفاف برای شرکت‌های دولتی تهیه و منتشر شود تا با چشم‌انداز ۲۰۴۰ عمان هماهنگ شده و مسئولیت‌پذیری سیاسی را تضمین کند.
۱. هماهنگی ساختارهای قانونی: بهبود یکسان‌سازی اشکال قانونی تحت‌پوشش شرکت‌های دولتی به‌منظور ارتقای سازگاری در حکمرانی و رویه‌های افشا را گزارش مورد تأکید قرار می‌دهد.
۱. چارچوب مدیریت عملکرد: ایجاد یک رویکرد رسمی و مستند برای مدیریت عملکرد شرکت‌های دولتی با شاخص‌های عملکرد کلیدی (KPI) که با اهداف راهبردی هم‌راستا هستند، ضروری دانسته شده است.
۱. الزامات افشای مالی: گزارش بر لزوم افشای عمومی صورت‌های مالی شرکت‌های دولتی تأکید می‌کند تا استانداردهای آن‌ها با شرکت‌های بورسی یکسان شود.
۱. گزارش‌دهی تجمیعی توسط سازمان سرمایه‌گذاری عمان: پیشنهاد شده که این سازمان گزارش تجمیعی از عملکرد شرکت‌های دولتی تهیه کند تا شفافیت و پاسخگویی افزایش یابد.
۱. گزارش‌دهی زیست‌محیطی، اجتماعی و حکمرانی (ESG): توسعه استانداردهای گزارش‌دهی زیست‌محیطی و تغییرات اقلیمی برای شرکت‌های دولتی، مطابق با معیارهای بین‌المللی، برای هماهنگی با اهداف توسعه پایدار توصیه شده است.
۱. سیاست‌های تامین و خرید: گزارش توصیه می‌کند که چارچوب تامین و خرید سازمان سرمایه‌گذاری عمان به صورت عمومی منتشر شود تا شفافیت و اعتماد بازار افزایش یابد.
۱. بهبود ساختارهای هیئت مدیره شرکت‌های دولتی: افزایش ظرفیت، استقلال و کارایی هیئت‌مدیره شرکت‌های دولتی به‌عنوان یک زمینه کلیدی اصلاحات شناسایی شده است.
۱. نقش برنامه (Rawabet Program): این برنامه نقش مهمی در هم‌سویی فعالیت‌های شرکت‌های دولتی با اهداف راهبردی ملی و پیشبرد اصلاحات حکمرانی ایفا می‌کند.
۱. هم‌راستایی با چشم‌انداز ۲۰۴۰: تمرکز کلی بر اطمینان از این است که شرکت‌های دولتی به‌صورت معناداری به اهداف توسعه کلان عمان که در چشم‌انداز ۲۰۴۰ بیان شده است، کمک کنند.